

**CARLISME I CACIQUISME:
JOSEP DE SUELVES,
MARQUÈS DE TAMARIT, CAP CARLÍ
DE LES COMARQUES DE TARRAGONA
(1890-1918)**

Josep de Suelves i de Montagut (Tortosa, 1850—Madrid, 1926), novè marquès de Tamarit, fou un dels més caracteritzats dirigents del carlisme català a cavall dels segles XIX i XX. Tractarem d'acostar-nos a la seva personalitat política, en tant que paradigma de com el carlisme, després de perdre la seva tercera guerra, evoluciona i s'adapta al règim parlamentari caciquista de la Restauració.

Suelves, ja ben jove, lluita a les ordres del pretendent Carles VII a la 3a. carlinada (1872-1876). Tanmateix, des del 1890, quan el carlisme opta per l'acceptació de les regles del parlamentarisme, es convertirà en un prototipus de polític carlí. Sense abandonar la retòrica catolicista i bel·ligerant, els caps tradicionalistes explicaran ara als carlins que el que cal són vots, en comptes de bales; l'expectativa de revolta violenta, sense que es perdi mai de vista, serà un i altre cop ajornada. D'aquesta manera, el projecte carlí es va diluint, els seus capitostos van acomodant-se als hàbits del corrupte sistema caciquista, i acabaran fent el joc als partits dinàstics que es van rellevant en el poder.⁽¹⁾

Cal entendre el carlisme del segle XIX en el seu context, el d'un país en vies d'industrialització i de consolidació capitalista. Així, podrem interpretar el fenomen carlí com a reacció o rebuig a una modernitat que signi-

(1) Per a una visió del carlisme coetani hom pot consultar Joan PRATS I SALAS: *El Carlisme sota la Restauració. El Partit Carlí a la Província de Tarragona (1885-1907)*, Tarragona, 1990. A aquest llibre i a les fonts allí citades ens remetem per a la major part dels aspectes tractats aquí, especialment els no directament relacionats amb la personalitat de Tamarit.

fica la fi d'una societat jeràrquica, agrícola i rural —allò que en diem l'Antic Règim—, en bona part substituïda per una altra, que estableix un nou model de societat de signe liberal, centrat en valors tals com la llibertat individual, l'administració racional centralitzada, el laïcisme, etc. La història de Catalunya i la d'Espanya al segle XIX viu l'enfrontament, sovint dramàtic, d'aquestes dues banderes, enarborades per carlins i liberals.

El carlisme, forjat al llarg de tres guerres durant el XIX, sota la Restauració (1876-1923) no desapareix pas, sinó que es transforma. Diríem que, de fet, a cada moment de la seva dilatada trajectòria té un perfil diferent, s'adapta a cada circumstància social i política fent-hi el seu paper. En realitat així ha pogut subsistir fins al sistema polític actual, en què sembla haver perdut definitivament la seva raó de ser i la seva capacitat de supervivència.

Tot veient la impossibilitat immediata d'assolir el poder per la força, en els anys 1890 el carlisme es planteja una estratègia que li permeti enfortir-se i esperar l'ocasió amb majors possibilitats d'èxit. Vist que l'abstencionisme i la inhibició política, practicats entre 1876 i 1890, no conduïen més que cap a l'autodissolució del partit, hom decideix baixar a l'arena electoral, però sense perdre de vista l'acció conspirativa. Així, el partit constituiria una arma de doble tall, amb una aparença pacífica i legal, però que deixava entreveure una estructura soterrània militarista i uns objectius colpistes evidents.

És clar que els carlins no tenen cap opció a guanyar unes eleccions. Primer perquè són numèricament minoritaris, i segon, sobretot, perquè l'oligarquia que detenta el poder a través de les estructures caciquils no els ho permetria. Tanmateix el carlisme obté una colla de diputats (14 com a màxim, el 1907), que constitueixen un bon mitjà de propaganda, i el que és més important: gràcies a la mobilització de la base carlina per a votar es manté en actiu la maquinària del partit, la qual cosa és un dels màxims objectius.

Un cop esbossada la situació, estem ja en condicions d'aprofundir en el nostre personatge.

LA TRADICIÓ FAMILIAR

Josep de Suelves, com a capitost carlí, no feia altra cosa que continuar la tradició reaccionària dels seus avantpassats. Segons asseguren les històries de la seva família, la casa dels Montserrat es forja a l'Edat Mitjana

lluïtant contra els sarraïns. La seva trajectòria va vinculada sempre als reis, sigui defensant-los amb les armes o auxiliant la Corona en moments de dificultats econòmiques. Durant el segon setge francès a Tarragona el 1644, en la Guerra dels Segadors, Francesc de Montserrat es destaca en la defensa de la plaça per al rei d'Espanya, i fins i tot és ferit. Com a recompensa a tota una sèrie de serveis a la monarquia, Carles II li concedeix, el 1681, a ell i els seus successors, el títol de marquès de Tamarit.⁽²⁾

El sisè marquès, el primer de cognom Suelves, essent diputat per Tarragona a les Corts de Cadis el 1812, ja manifestà el seu antiliberalisme votant contra la Constitució. El setè sembla que fou cap del carlisme tortosí durant la 1a. Guerra Carlina, i s'exilià a França.⁽³⁾ El vuitè marquès de Tamarit, Antoni de Suelves i d'Ustariz, formà part del consell del pretendent Carles VII, i intervingué en la negociació d'emprèstits i l'adquisició de fons per finançar primer la conspiració i després la guerra (1872-1876), en què fou comissionari reial a les províncies de Tarragona i Lleida.⁽⁴⁾ El seu nebot, el novè marquès, davant d'aquest historial, certament no podia pas fer un mal paper.⁽⁵⁾

Josep de Suelves, marquès de Tamarit, vescomte de Montserrat i

(2) Salvador-J. ROVIRA: *Antoni Martí i Franquès i l'Altafulla del seu temps (1750-1832)*, Altafulla, 1982 (pp 32-37), repassa l'historial dels sis primers marquesos de Tamarit, com també la jurisdicció de la seva senyoria i el patrimoni de la casa. Hi ha diverses fonts per a la història de la família. La més completa és l'opuscle de Carmen de SUELVES Y DE GOYENECHÉ (filla del novè marquès): *Orígenes de la casa de Montserrat de los marqueses de Tamarit según datos históricos y originales que obran en el archivo de la casa*, Algeciras, 1942. Força anecdòtica és la que firma X.: *Breve reseña de la antigua familia de Montserrat, Marqueses de Tamarit y de la primera misa celebrada por el pbro. D. Antonio Balcells de Suelves (...)*, Tarragona, Imp. Puigrubí i Arís, 1880. Molt més divertida és la que ofereix la revista "El Estandarte Real" (Barcelona, XII/1891), que assegura, per exemple, que el primer senyor de Suelves "era escudero del Rey D. Rodrigo"; una cosa havia de quedar clara: la puresa de la sang del seu llinatge.

(3) Almenys això és el que interpretem quan C. de SUELVES: *Orígenes (...)*, p. 15, afirma textualment que va ser "jefe del partido realista en Tortosa y emigró a Francia cuando la guerra civil, regresando a España en 1844".

(4) B. de ARTAGÁN [pseud. de Reynald BREA]: *Príncipe heróico y soldados leales*, Barcelona, La Bandera Regional, s. data (pp. 127-129). Antoni de Suelves nasqué a Tortosa el 24/V/1816, i morí també a Tortosa el 5/V/1886; no és cert, doncs, que morís a Madrid el 1889 com sostenen diverses fonts. Atès que no deixà descendència, el títol passa al fill del seu germà Joan, el qual també havia participat en la preparació de l'alçament del 1872, i fou subcomissari reial a Tarragona.

(5) En realitat, l'inequívoc tarannà ultraconservador de la família no acabaria pas amb el novè marquès. El seu fill Joan, comandant de cavalleria, va abandonar el servei actiu en arribar la II República, i es va reincorporar el 1936 en esclatar la guerra; fou cap del Requetè de San Ignacio, de Guipúscoa, i va perdre la vida a Somorrostro el 1937 (C. de SUELVES: *Orígenes (...)*, pp. 17-18).

baró d'Altafulla, neix a Tortosa el 27 d'agost del 1850, però bona part de la seva joventut transcorre a Reus.⁽⁶⁾ El 1868, surt d'Espanya per posar-se a les ordres de Carles VII, el qual el nomena oficial d'ordres seu. Després d'aquells anys de conspiració, sempre com a assistent del pretendent, Suelves pren part a la 3a. Guerra Carlina (1872-1876) al País Basco-navarrès, rep una sèrie de condecoracions i és ascendit fins a la graduació de tinent coronel. Acabada la guerra passa a França amb el rei Carles, i l'acompanya en el seu viatge a Anglaterra i Amèrica del Nord.⁽⁷⁾ Suelves va prendre part també amb Carles VII a la guerra russo-turca (1877), al servei del tsar, i va guanyar-se altres honors i condecoracions.

Els anys posteriors continua encara a l'exili, sempre en contacte amb el pretendent, i s'instal·la a París, on es casa el 19 de febrer del 1885 amb Maria de Goyeneche, filla dels comtes de Guaqui, Grans d'Espanya. Tindran tres fills: Juan, José i Carmen, tots ells nascuts a París. El 1886, mort el seu oncle, el vuitè marquès de Tamarit, Josep de Suelves n'heretà el títol.

El 1890, Carles VII nomena el marquès de Cerralbo Cap Delegat seu a Espanya, i el Partit Carlí inicia una nova etapa de participació electoral, paral·lela a l'acció conspirativa. Suelves, que serà un dels seus peons en la tasca de reorganització, sovintejarà molt més les estades a Espanya, i començarà a alternar la seva residència a París amb Altafulla. Arran del seu nomenament com a Cap Provincial del Partit Carlí a Tarragona (gener del 1893) el trobarem quasi sempre al seu castell d'Altafulla, atès que el càrrec li exigirà un contacte molt més directe amb la base del partit i una dedicació intensa per organitzar-lo. El característic entramat de juntes i cercles locals del carlisme quedarà configurat en aquests anys.

El 1893, Tamarit va recaure en la greu malaltia que havia patit anys enrere, unes febres palúdiques; però tret d'aquesta recaiguda, sembla que poques molèsties més li va donar.⁽⁸⁾ Des del 1896 en què obté per primer cop l'acta de diputat a Corts, observem com Josep de Suelves s'instal·la

(6) "El Correo de la Provincia", de Tarragona, 18/II/1893. En el mateix diari carlí (19/IX/1894), el propi Suelves comenta que també passà temporades a l'Espluga de Francoí.

(7) B. de ARTAGÁN: *Príncipe heróico* (...), pp. 129-131. Per a les dades biogràfiques vid. sobretot C. de SUELVES: *Orígenes* (...). El propi Tamarit explica algunes de les seves vivències bèl·liques, en col·laboracions periodístiques ("El Estandarte Real", IV/1890; "Biblioteca Popular Carlista", IX/1897; etc.)

(8) "El Correo de la Provincia" del 12/IX/1893 porta un discurs en què Tamarit explica com la malaltia l'havia dut "al borde del sepulcro". El propi diari va informant de la seva recuperació fins a mitjan 1894.

cada cop de manera més estable a Madrid, fins al punt que acabarà fent acte de presència a les comarques de Tarragona gairebé únicament durant els períodes electorals o per estiuejar.

Anem a abordar tot seguit allò que més ens interessa, la dimensió del personatge com a polític, començant pels càrrecs i responsabilitats que el van vincular al Partit Carlí, i les línies mestres de la seva definició ideològica. Més endavant ja repassarem les eleccions en què Suelves va ser candidat, entre 1891 i 1916, i que el convertirien en diputat els períodes 1896-99, 1901-03 i 1907-10, a més de senador entre 1899 i 1901.

CÀRRECS POLÍTICS

A banda de les tasques militars en la seva joventut, Tamarit va ocupar diversos càrrecs en el partit entre 1890 i 1918. Com a col·laborador directe del marquès de Cerralbo, delegat carlí a Espanya (1890-99 i 1912-18), fou encarregat de reorganitzar el carlisme a la província de Tarragona, i president de la seva Junta provincial des del gener del 1893. En aquells anys el partit va experimentar un notable revifament i es van constituir juntes locals carlines a 123 municipis, és a dir, a dos de cada tres de la província; a més, funcionaren com a mínim 22 cercles tradicionalistes a les poblacions més importants.

El 1896, després d'haver aconseguit l'acta de diputat per Tarragona-Reus-Falset, participa a Venècia en la preparació de l'"Acta de Loredán", important manifest polític del carlisme, junt amb els més estrets col·laboradors de Carles VII, com Cerralbo i Vázquez de Mella. De fet, era un secret de domini públic que en aquell "cónclave" carlí, a més, s'havia tractat àmpliament dels preparatius d'un cop d'estat, que mai no es va arribar a produir.

El 1898, Suelves repeteix com a diputat, i el 1899, encara que no pot revalidar l'escó, aconsegueix l'elecció com a senador. Gràcies a aquest estatus de parlamentari va deslliurar-se de la repressió del govern després de l'intent frustrat d'alçament carlí a l'octubre del 1900, plasmat en alguns escamots armats sorgits a Badalona i altres poblacions catalanes.⁽⁹⁾

(9) "La Opinión" de Tarragona (3 i 4/XI/1900). Vid. J. PRATS: *El Carlisme sota la Restauració* (...), pp. 178-180 especialment. Mentre que Tamarit només va sofrir un escorcoll al seu domicili de Madrid, la resta de dirigents de la província van haver de romandre arrestats diversos dies a Tarragona.

El 1901, any en què tornarà a ser diputat, és nomenat vocal de Catalunya i Aragó en la Junta Central del partit, presidida per Barrio y Mier, la qual, això no obstant, només va funcionar un parell d'anys. En la direcció provincial el va substituir, el 1901, el veterà Marià de Castellarnau, fins que més endavant prendria el relleu el tortosí Víctor J. Olesa, fins al 1917.

A l'elecció del 1903, el marquès de Tamarit encaixa una derrota, i el 1905, acaba retirant la seva candidatura. El 1907, Suelves s'integra en les llistes de la Solidaritat Catalana, la qual incloïa des dels carlins fins als federals, passant per la Lliga Regionalista; en restaren al marge només dinàstics i lerrouxistes. La victòria solidària fou espectacular a tot Catalunya, i Tamarit va obtenir el màxim suport electoral de tota la seva carrera. A les eleccions posteriors de 1910, 1914 i 1916 colliria sengles derrotes, i amb elles vindria la seva *jubilació* política. Només entre 1917 i 1918 fou encara delegat especial per a la reorganització del Partit Carlí (o *Jaumí*, més exactament, des de la mort de Carles VII el 1909) a la província de Tarragona, en haver dimitit el seu cap Olesa.⁽¹⁰⁾

L'any 1919 es produeix una greu escissió: "don" Jaume desautoritza el màxim dirigent del partit, Vázquez de Mella, per haver desenvolupat una campanya germanòfila durant la I Guerra Mundial, contravenint les ordres del pretendent, confinat a Àustria. Com a reacció, Mella funda un nou partit i s'emporta almenys la meitat dels militants. La majoria dels de les comarques de Tarragona, amb la seva Junta provincial presidida per Federico Escoda, passen al partit «*mellista*» o Tradicionalista.⁽¹¹⁾ Tamarit, emperò, va romandre amb els fidels a "don" Jaume, i desvinculat dels seus antics subordinats.

Havent complert ja els 69 anys, i continuant preferentment a Madrid, Suelves ja no ocuparia cap càrrec més, sinó que figuraria entre el selecte i ja minvant grup de veterans de la 3a. carlinada⁽¹²⁾, fins a la data de la seva mort, a Madrid, el 1926.

(10) "La Reconquista", 3/II/1917, setmanari carlí de Tarragona.

(11) Així es desprèn de "La Reconquista", 22/XI/1919. Aquest setmanari va donar suport als mellistes, i va atacar sovint els seus antics companys, com el diputat provincial Avellà, cap provincial jaumí ("La Reconquista", 7/II/1920, etc.)

(12) "El Correo Catalán" (13/X i 5/XII/1919).

IDEOLOGIA

Tractarem ara de copsar les línies mestres del missatge polític de Josep de Suelves. Cal aclarir d'antuvi que el Partit Carlí (junt amb republicans i catalanistes) aconseguien com a mínim una bona part de la seva clientela política per motivacions ideològiques, a diferència dels partits dinàstics (liberals i conservadors) hegemònics durant la Restauració, sustentats en el caciquisme i les coaccions des del poder i l'ordre establert. Així doncs, el carlisme de l'època comptava amb uns seguidors i votants que ho eren bàsicament per les idees que compartien.

Aquest conjunt d'ideals giren entorn del famós lema carlí: "Déu, Pàtria, Rei". És a dir, defensa de la tradició en el sentit més ampli, de la religió, del país, i de la monarquia i la dinastia que ells consideraven legítima. En conjunt, doncs, és una opció política extremadament conservadora. Tanmateix, dins del carlisme han sorgit històricament les més diverses tendències, que han accentuat alguns trets del seu caràcter, tot atenuant o fins i tot eliminant-ne d'altres. Així van poder aparèixer tant carlins *apostòlics*, reialistes o absolutistes, com integristes o nacionalistes. Fins i tot en època recent, cap als anys 1970, va tenir força ressò una versió socialista del carlisme, que posava en primer pla la tradició populista carlina. L'existència de tanta diversitat ha estat sovint un obstacle, però sens dubte també ha enriquit aquest moviment, en essència plural i interclassista, però amb un denominador comú, el tradicionalisme catòlic i conservador, amb un cert component populista, regionalista, etc., més o menys important.

Cap als anys 1890 i principi del segle XX, dins del partit convivien opinions diverses, però bàsicament s'hi podia distingir una línia més reaccionària, encarnada pels dirigents sobretot, i una tendència més popular, formada per la base. Dins de la premsa del partit hi havia un evident control ideològic per part dels caps tradicionalistes, i quan algun element se'n desmarcava, normalment hi tenia els dies comptats.⁽¹³⁾

El marquès de Tamarit era evidentment un modèlic capitost carlí. Hàbil negociador de vots en les habituals conxorxes electorals entre partits, ben relacionat amb les altes instàncies del poder a Madrid, incorruptible antiliberal de cara al seu electorat i defensor a ultrança de l'Església.

De les idees polítiques professades per Suelves en donen fe els seus

(13) El cas de Joan Bardina, que defensà des d'òrgans carlins posicions d'un radical nacionalisme català, i acabà havent d'ingressar a la Lliga el 1903, podria ser-ne un exemple.

discursos, sovint reproduïts per la premsa local carlina.⁽¹⁴⁾ D'ells es desprèn sobretot un inequívoc conservadorisme social, i un bel·licisme verbal força accentuat. Pel que fa a la qüestió nacional catalana, conforme a la tònica dominant en els dirigents carlins, no hi trobem altra cosa que vagues al·lusions a la justa reivindicació dels furs o llibertats catalanes, però això sí, reduïdes a la seva accepció més esbravada. A grans trets podríem resumir en aquests punts la ideologia de Tamarit, quasi sempre expressada amb una retòrica més aviat tosca, i sempre en sintonia amb les idees del carlisme oficial:

- Legitimisme monàrquic.
- Antiliberalisme a ultrança.
- Defensa de l'ordre social i reacció davant l'ordre polític liberal, identificat amb la "revolució".
- Paternalisme i antiigualitarisme social.
- Defensa de la censura contra la llibertat de pensament i d'expressió.
- Defensa del clergat contra la retallada del seu salari, contra les escoles laiques, etc.
- Providencialisme: el poble carlí és el "poble elegit".
- Regeneracionisme espanyolista i colonialisme agressiu.
- Contra el separatisme propugna una autonomia merament administrativa.
- Mesures polítiques puntuals de caràcter populista i demagògic: contra l'ofec fiscal de l'agricultura proposa un impost sobre la renda, progressiu; rebuig del sistema de redempció del servei militar mitjançant el pagament; etc.

LES ELECCIONS

Tamarit fou un bon representant de la mutació "parlamentarista" del carlisme, soldat exemplar en temps de guerra i actiu propagandista en temps de pau, segons pregonava la seva premsa. En parlar al públic carlí, Suelves lamentava que les circumstàncies els obliguessin a entrar "en èsos

(14) Vid. per exemple "El Correo de la Provincia" (17/VIII/1893, 12/IX/1893 o 19/IX/1894), o el seu parlament en un míting contra les escoles laiques a Tarragona, a "La Reconquista" (27/III/1910).

ingratos asuntos de las elecciones, en vez de ocuparnos *en otras cosas* más expeditivas".⁽¹⁵⁾ Assegurava compartir la seva repugnància envers el joc parlamentari i el sufragi universal, però ho justificava, tot dient que calia demostrar el potencial humà dels carlins, i la seva capacitat a l'hora de dur a terme tasques constructives en l'administració i la política, a fi que la majoria del poble acabés confiant en l'alternativa carlina o, com a mínim, no s'oposés rotundament al seu triomf. En conclusió, el missatge era: "por ahora papeletas, no balas".⁽¹⁶⁾

Suelves fou candidat carlí a diputat a Corts en deu ocasions, i en quatre d'elles va obtenir l'escó. Anem a observar cada elecció en particular.

A manera d'assaig, Tamarit va ser presentat per primer cop pel districte de Roquetes el 1891, i va sofrir una severa derrota: només 1.227 vots davant dels 4.174 i 3.445 dels seus rivals. Malgrat que el partit va al·legar les excuses típiques de quan perdien (caciquisme, compres de vots, etc.), el cert és que la inexperiència en afers electorals va resultar decisiva.

Les altres nou vegades, el marquès es presentà ja per la circumscripció de Tarragona-Reus-Falset. Aquí cada elector podia votar dos noms, i sortien diputats els tres més votats, amb la qual cosa sovintejaven les enteses més o menys encobertes entre partits i candidats; i obtenir un tercer lloc sempre era més factible que no pas guanyar en qualsevol altre districte uninominal, on el caciquisme sempre tenia avantatge. Així, Tamarit fou candidat en totes les conteses entre 1896 i 1916, amb l'única excepció del 1905.

El 1896 Suelves va obtenir per primer cop l'acta de diputat, amb uns meritoris 6.407 vots, si bé sembla que resultà afavorit per l'abstenció dels republicans, i potser per l'ajut dels liberals del marquès de Marianao.⁽¹⁷⁾ El triomf (en realitat un tercer lloc) fou interpretat per "El Correo de la Provincia" com la victòria de "los pueblos rurales, el país que paga", enfront de les maniobres dels parasitaris "centros burocráticos" de Tarragona i Reus per derrotar-los.⁽¹⁸⁾

(15) "El Correo de la Provincia", 18/I/1893.

(16) "El Correo de la Provincia", 8/IV/1896.

(17) "El Correo de la Provincia", 5/V/1896; en un altre número anterior (1/V/1896) es reconeix que els carlins votaren, junt amb Tamarit, el ministerial marquès de Vistabella, però es nega també que el Partit Conservador correspongués votant el candidat carlí. El que sí sembla clar és que els carlins donaven el seu vot sobrer al candidat que els seus caps els ordenaven, atenent a les contrapartides pactades en aquelles mateixes o altres eleccions.

(18) "El Correo de la Provincia", 14/IV/1896.

A les eleccions del 1898, Tamarit, tot i perdre 1.200 vots, va conservar l'acta. Tanmateix en la nova convocatòria del 1899 ja fou desplaçat fins al quart lloc, però en compensació va poder ser elegit senador per Tarragona.⁽¹⁹⁾ Val a dir que aquells eren temps d'intensa conspiració per part dels carlins, cosa que potser no interessava gaire a alguns dirigents com el propi Tamarit, que semblava bastant còmode en la seva situació a Madrid com a parlamentari.

En la contesa electoral del 1901, Tamarit va recuperar de nou la condició de diputat, fins al 1903 en què els dirigents del carlisme català van rebre un dur càstig, infligit en part pels propis carlins de base.⁽²⁰⁾ Sigui com sigui, el marquès va obtenir ja només 4.560 vots, i no va tornar a concórrer fins el 1907 a les eleccions, atès que el 1905, per evitar una derrota més sonada, prudentment es va retirar.⁽²¹⁾

El canvi d'estratègia en el Partit Carlí es féu evident arran de la seva incorporació a la Solidaritat Catalana el 1906: ja que era inútil fer front al puixant catalanisme de la Lliga Regionalista, els carlins opten per aliar-s'hi conjunturalment. Així, trobarem un marquès de Tamarit ben transformat, que fins i tot s'expressa en català en els seus mítings, i amb un discurs encaminat a atreure, a més del sector clerical i carlí de sempre, l'electorat catalanista, amb uns abrandats parlaments que apel·len a un patriotisme calculadament ambigu.⁽²²⁾ La victòria de Tamarit el 1907 per 7.106 vots fou la més brillant de la seva carrera.

L'ambient per a les eleccions del 1910, un cop ja desfeta la Solidaritat, fou caldejat amb actes com el gran míting contra les escoles laiques celebrat a Tarragona el mes de març, en el qual participà Tamarit, junt amb altres oradors carlins i conservadors. En part com a conseqüència, Suelves rebria un suport més actiu que mai del diari catòlic tarragoní "La Cruz".⁽²³⁾ Finalment, però, malgrat els 6.747 vots obtinguts, Tamarit no pot conservar l'escó.

(19) "Correo de Tortosa", 1/V/1899; l'obtenció de 155 vots d'entre els 211 compromissaris amb dret a vot demostrà, segons aquest diari carlí, la simpatia i l'arrelament del carlisme a la província.

(20) "Lo Camp de Tarragona" (setmanari catalanista), 3/V/1903, titlla els caps carlins de "caciquets i cacicons" i de centralistes, i afirma que els "carlins regionalistas de baix" els han donat "una lliçó", en votar altres candidats.

(21) "La Cruz", de Tarragona, 9/IX/1905.

(22) "La Reconquistista", 13 i 18/IV/1907.

(23) "La Reconquistista", 27/III/1910; "La Cruz", 5/V/1910. Segons Joaquín M. MOLINS: *Elecciones y partidos políticos en la Provincia de Tarragona (1890-1936)*, vol. I, Tarragona, 1985 (p. 59), Suelves va rebre també el suport dels conservadors i dels Comitès de Defensa Social.

**EVOLUCIÓ DEL VOT CARLÍ A LA CIRCUMSCRIPCIÓ DE
TARRAGONA-REUS-FALSET. Eleccions legislatives (1896-1916)
Candidat: J. de SUELVES**

NOMBRE DE VOTS									
Poblacions	1896	1898	1899	1901	1903	1907	1910	1914	1916
Aleixar (l')	51	72	39	50	50	88	105	87	62
Alforja	174*	95	67	92	124	210*	194*	123	85
Almoster	63*	61*	47*	52*	26	43*	29	49*	31
Altafulla	29	71	20	17	32	46	44	60	50
Arbolí	64	21	—	22	34	38	4	3	5
Argentera (l')	18	32*	13	22	12	13	21	20	16
Bellmunt	38*	60	61	63	53	55	68	50	56
Borges del Camp (les)	215*	148*	220*	125*	126*	126*	119	134*	98
Botarell	52	33*	37	25	21	38	29	28*	38
Cabassers	88*	124*	80	117*	109*	40	137*	141*	48
Cambrils	108	47	12	37	25	356*	155	196	31
Canonja (la)	35	10	73	206	11	150*	87	63	57
Capafonts	45	49*	60*	41	16	30	49	2	1
Capçanes	5	26	135	49*	28	18	35	56	43
Castellvell	91*	81*	67*	166*	68	60	60	80*	83
Catllar (el)	12	6	6	19	20	49	12	9	11
Constantí	81	86	122	113	113	87	272	194*	69
Cornudella	47	59	57	66	78	79	83	84	55
Creixell	51	12	15	30	8	15	16	18	30
Duesaigües	16	20	20	14	20	25	28	26	28
Espluga de Francolí (l')	415*	379	521*	180	318	231	222	191	170
Falset	464	170	211	247*	257*	229	310*	293	270
Febró (la)	50	38*	50	34	1	43	38	1	1
Gratallops	46	56	35	81	33	34	28	19	15
Guiamets (els)	17	30	2	18	15	—	13	30	5
Irlas (les)	8	9	12*	5	6	1	5	6	3
Marçà	129*	159*	173*	195*	169*	247*	191	125	108
Maspujols	87*	78*	79*	94*	74*	81*	61*	52	91
Molar (el)	204*	223*	209*	218*	148*	—	178*	158*	166*
Montbrí del Camp	155	63	86	89	92	137*	32	100	74
Mont-roig	292	228*	245	65*	181	569*	316	277	184
Morell (el)	79*	70	34	17	32	39	174*	80	14
Morera (la)	34	55	29	33	28	44	22	23	14
Mussara (la)	27*	25	12	10	27	11	12	11	16
Nou de Gaià (la)	26	18	9	14	5	26	38	44	20
Pallaresos (els)	25	21	23	24	25	39	40	29	23
Perafort	16	15	3	10	31	—	—	13	13
Pobla de Mafumet (la)	24	43	38*	48*	31	32	47*	44	31
Pobla de Montornès (la)	64	58	72	32	62	61	61	47	53
Poboleda	44	37	24	33	15	19	26	6	11
Porrera	31	4	4	10	10	30	34	31	9
Pradell	33	27	23	54*	47	45	59	52	19
Prades	22	40	7	17	18	—	47	26	4
Renau	4	2	20	24	4	13	25*	16	21
Reus	377	390	431	514	560	689	778	878	490
Riera (la)	126*	64*	53	65*	38	136*	78	96	69
Riudecanyes	19	55	54	51	45	52	55	65	53
Riudecols	66	77*	35	56	48	53	57	55	—

Continua a pàg. següent

NOMBRE DE VOTS									
Poblacions	1896	1898	1899	1901	1903	1907	1910	1914	1916
Riudoms	261*	305	301*	305*	178	159	195	214	193
Rojals	37	26	28	80	22	121*	73	75	94*
Rourell (el)	77	0	41	41	23	47	63	76	61
Salomó	110*	160*	63*	46	40	64	101	6	23
Secuita (la)	3	39	22	26	34	90*	55	26	35
Selva (la)	750*	137	253*	125	81	397*	307	210	143
Siurana	5	16*	—	11	22	8	—	—	—
Tamarit	11	25*	18	33	15	60*	26	26	41
Tarragona	455	297	245	300	363	798	732	788	477
Torre de Fontaubella (la)	23*	31*	44	34*	27	57*	22	10	22
Torredembarra	17	20	7	10	7	—	38	73	16
Torroja	97*	100	96*	101*	94*	93*	101	60	42
Ulldemolins	57	99	63	45	35	—	100	86	55
Vallclara	40	23	22	24	30	19	54*	16	24
Vespella	10	14	—	—	55*	26	37	20	11
Vilanova d'Escornalbou	30	40	48	60	38	61	53	51	25
Vilanova de Prades	9	52	19	60*	11	1	7	20	1
Vilaplana	67*	73	94	57	64	64	61	54	46
Vila-seca	131	142	95	98	81	129	136	124	122
Vilella Alta (la)	1	10	9	3	9	7	7	6	12
Vilella Baixa (la)	14	13	8	15	9	19	36	30	17
Vimbodí	0	0	0	0	0	0	7	14	1
Vinyols	35	31	18	19	28	69*	42	47	28
TOTALS	6.407	5.200	5.166	5.107	4.560	7.106	6.747	6.223	4.333
Nombre de municipis amb majoria carlina	19	16	14	17	8	16	15	9	5

(*) = Majoria de vots per a J. de Suelves.

Pel que fa a l'elecció del 1914, el nostre candidat va sofrir un nou desengany, sembla que a causa de l'incompliment del pacte electoral per part del liberal Nicolau.⁽²⁴⁾ Caldria fer notar també el canvi d'actitud de "La Cruz" envers el marquès, ja que d'un entusiàstic recolzament el 1910 passa, el 1914, a una tèbia recomanació de vot, i acabarà adoptant una *curiosa* imparcialitat davant les eleccions següents.⁽²⁵⁾ En aquestes, el 1916, les últimes en què concorre Tamarit, és presentat per la premsa local del partit

(24) "El Tarraconense", 15/III/1914 (setmanari conservador), arriba a afirmar que Suelves va comprar vots a mitges amb Nicolau. "La Reconquista", 14/III/1914, per la seva banda, que mai a la vida no reconeix per al seu candidat cap suport, diguem-ne, *irregular*, ni cap mena de conxorxa de les habituals, arremet contra el conservador Veciana, i parla de "atraco gubernamental" i "asqueroso contubernio".

(25) "La Cruz", 8/III/1914 i 8/IV/1916.

com l'artífex de la neutralitat espanyola en la I Guerra Mundial.⁽²⁶⁾ Finalment, però, sembla que la competència que representava el candidat catalanista Vidal i Barraquer fou decisiva en el seu definitiu fracàs electoral.⁽²⁷⁾ El seu sisè lloc, amb ja només 4.333 vots, és prou expressiu de la seva creixent pèrdua de suport, tot i que sembla que comptava amb el recolzament del Govern Civil.⁽²⁸⁾

A les eleccions del 1918, els carlins decideixen no presentar ja candidat, i recomanar obertament el vot als dinàstics Veciana i Nicolau; a canvi, el tradicionalista Dalmacio Iglesias serà elegit senador per Tarragona.⁽²⁹⁾ Suelves, que tenia 67 anys, va haver d'acceptar la seva jubilació.

Anem ara a aprofundir una mica en els resultats obtinguts per Tamarit entre 1896 i 1916 a la circumscripció, amb l'ajuda de dos quadres. Com es pot comprovar, no hi ha una relació directa entre la quantitat de vots i el fet de resultar o no electe, atès que intervenen altres factors, com el variable nombre de candidats i, sobretot, l'augment de participació i el desvetllament republicà a partir del 1903, que força a obtenir cada cop més sufragis per assolir l'acta de diputat.

Podríem distingir dues etapes, 1896-1903 i 1907-1916. En totes dues veiem una evolució similar: l'arrencada forta el primer any (1896 i 1907) i una davallada gradual posterior.

El 1896 s'assoleixen 6.407 vots, una cota prou important que no podrà ser mantinguda, i entre 1898 i 1901 es registren poc més de 5.000 vots. El 1903 hi ha una pèrdua de més de mig miler de sufragis, i el 1905, Tamarit ja no es presenta, per evitar una desfeta encara pitjor. És clar que aquells eren anys difícils per al carlisme català, en crisi després de la frustrada temptativa armada del 1900, i sorprèn pel regionalisme que començava a disputar-li el terreny.

Des del 1907, amb l'estratègia carlina ja encaminada a eludir un enfrontament directe amb la Lliga, hom aprecia un nou rellançament, i el sostre se situa ara en 7.106 vots. Una dada a tenir en compte és que entre

(26) "La Reconquista", 8/IV/1916: "Padres de familia. cada voto que diérais contra el Marqués de Tamarit, podrá convertirse fácilmente en un pasaporte para llevar vuestros hijos a las trincheras". Aquest argument es basava en el fet que havia estat el promotor d'un míting, a Madrid, contra l'entrada d'Espanya en el conflicte al costat dels aliats.

(27) "La Reconquista", 15/IV/1916, acusa els "electoreros" de Vidal de comprar vots sense "pudor ni vergüenza", i d'afavorir en última instància les esquerres.

(28) "La Veu de Tarragona", 23/IV/1916 (setmanari regionalista).

(29) "La Reconquista", 23/II i 16/III/1918.

1910 i 1914, ja desfeta la Solidaritat, els carlins mantenen encara més de 6.000 vots. La baixa xifra assolida el 1916, finalment, expressa de manera clara el descrèdit de Suelves, i el mal que li feia l'ascens catalanista.

Pel que fa als resultats per municipis, els dos quadres adjunts permeïrien multitud d'interpretacions, però intentarem fer-ne només alguns comentaris força sintètics.⁽³⁰⁾

Tenim en primer lloc una sèrie de poblacions extraordinàriament fidels al carlisme (o com a mínim al marquès de Tamarit: no hem d'oblidar que es votaven noms, no pas partits), com són les Borges, Marçà, Maspujols o el Molar, algunes amb majoria perpètua de vots carlins, o percentatges espectaculars de fins quasi el 90% respecte als vots emesos al poble, com el registrat el 1901 al Molar.

Molts altres municipis donen una quantitat també molt important de vots, com Cabassers, Cambrils, la Canonja, Castellvell, l'Espluga, la Riera o la Selva; d'altres, com Constantí, Falset, Montbríó, Mont-Roig, Reus, Riudoms, Tarragona o Vila-seca, sense comptar amb uns percentatges extraordinaris, sí que aporten un contingent remarcable de votants al total global.

Determinades poblacions es destaquen per la seva regularitat, com per exemple Bellmunt, Cornudella o Vilaplana, mentre que d'altres ho fan pels seus alts i baixos, com ara Cabassers, Cambrils o la Canonja. Entre les causes d'aquests desequilibris podríem assenyalar el càstig per part dels electors, a causa de dissensions, incompliment de promeses, etc., com degué succeir, posem per cas, a l'Espluga de Francolí;⁽³¹⁾ també hi podrien haver incidit (a favor o en contra) pressions il·legals sobre els votants, per part dels cacics, alcaldes, etc., sense que es pugui descartar cap hipòtesi, com les tupinades, per exemple.

Sembla clar que la majoria dels seus vots procedien de l'electorat rural i camperol, i de sectors clericals ultraconservadors, per bé que ocasionalment hi poguessin confluïr vots del regionalisme o d'altres partits. Ara bé, especialment en els pobles de més estable hegemonia carlina, potser junt amb el vot militant i convençut hauríem de pensar també en un vot més o menys "caciquil" o, com a mínim, interessat. No sembla pas una casual coincidència el fet que, per exemple, Tamarit no perdés pràcticament

(30) A. J. PRATS: *El Carlisme sota la Restauració (...)* hom pot trobar ja una anàlisi dels comicis entre 1896 i 1907.

(31) "La Atalaya", 3/V/1903 (setmanari carlí de Tarragona), assenyala entre les causes de la derrota de Tamarit "la falta gravíssima de disciplina" dels carlins de l'Espluga, i d'altres pobles que no anomena.

**EVOLUCIÓ DEL VOT CARLÍ A LA CIRCUMSCRIPCIÓ DE
TARRAGONA-REUS-FALSET. Eleccions legislatives (1896-1916)
Candidat: J. de SUELVES**

PERCENTATGE DE VOTS CARLINS (respecte als emesos)									
Poblacions	1896	1898	1899	1901	1903	1907	1910	1914	1916
Aleixar (l')	19'3	23'6	15'7	16'2	17'1	27'9	29'0	24'4	15'3
Alforja	40'1	14'4	16'1	18'0	23'1	31'8	34'5	21'5	13'4
Almoster	67'7	52'5	63'5	48'5	15'9	29'6	24'3	28'1	19'2
Altafulla	16'0	17'9	9'9	8'5	13'1	19'4	16'4	24'2	17'5
Arbolí	29'0	10'8	—	11'8	14'7	20'4	2'2	2'0	3'1
Argentera (l')	27'2	33'3	22'4	27'5	11'2	12'7	21'0	21'5	12'8
Bellmunt	30'1	20'9	27'2	25'7	22'4	24'3	18'0	14'0	16'7
Borges del Camp (les)	49'0	55'6	49'5	47'7	47'3	37'1	30'4	33'3	25'4
Botarell	23'6	19'5	20'5	17'2	11'7	23'3	16'4	16'1	18'5
Cabassers	29'5	30'7	29'0	35'8	27'7	10'2	41'6	37'6	11'9
Cambrils	18'5	7'3	1'8	5'6	3'1	40'2	12'7	23'4	3'1
Canonja (la)	19'8	2'8	17'9	37'5	1'9	35'2	13'9	10'3	9'7
Capafonts	22'2	23'7	41'6	29'7	9'3	15'0	27'2	0'9	0'4
Capçanes	2'3	8'6	29'3	41'1	10'9	5'5	10'1	18'1	11'6
Castellvell	47'1	31'8	37'2	51'0	23'7	20'2	20'2	30'4	29'3
Catllar (el)	3'2	1'3	2'0	4'5	5'0	12'1	2'4	2'0	2'2
Constantí	12'8	10'5	16'2	17'3	14'7	10'2	26'8	22'1	6'8
Cornudella	20'0	8'9	23'4	7'6	11'9	10'7	11'3	13'5	8'3
Creixell	19'7	6'7	10'7	13'6	5'6	11'0	17'0	13'2	14'4
Duesaigües	15'3	12'3	17'0	9'5	8'8	13'1	22'2	16'7	17'5
Espuga de Francolí (l')	71'1	34'9	32'6	17'5	26'5	21'6	19'1	14'5	14'4
Falset	27'3	17'3	26'8	29'6	21'4	22'8	26'9	22'3	19'6
Febró (la)	31'6	26'7	28'5	22'9	0'7	30'7	24'0	0'8	0'6
Gratallops	20'5	19'0	18'4	25'1	11'7	12'5	10'9	5'9	5'0
Guiamets (els)	10'6	14'7	2'0	13'1	9'2	—	9'2	16'5	2'6
Iries (les)	30'7	18'3	48'0	15'1	15'0	3'5	14'2	21'4	8'8
Marçà	43'0	43'6	50'7	62'1	32'5	42'5	51'7	27'2	21'3
Maspujols	75'6	50'6	55'2	55'9	47'7	49'6	45'8	24'1	30'5
Molar (el)	48'9	54'9	66'5	89'7	37'1	—	45'2	40'4	36'5
Montbrió del Camp	33'4	11'0	23'0	20'2	18'5	26'1	6'2	12'9	10'9
Mont-roig	33'4	25'1	24'9	32'0	20'4	45'3	28'1	24'3	14'8
Morell (el)	35'2	17'5	9'9	5'3	6'7	10'7	34'6	14'2	2'4
Morera (la)	27'8	18'5	30'2	22'0	17'5	24'8	16'1	13'9	8'5
Mussara (la)	36'9	28'4	22'2	17'8	24'1	11'5	16'6	20'0	27'5
Nou de Gaià (la)	33'7	10'2	12'1	16'4	3'3	23'0	28'3	33'5	11'7
Pallaresos (els)	15'6	14'0	20'5	16'5	15'9	24'3	28'9	18'9	13'4
Perafort	10'2	7'1	1'7	4'9	15'2	—	—	5'6	5'2
Pobla de Mafumet (la)	29'2	27'5	32'4	31'7	18'6	15'7	28'3	22'6	12'0
Pobla de Montornès (la)	28'0	28'1	24'2	16'4	20'8	18'1	19'2	11'9	14'5
Poboleda	10'7	7'1	12'3	8'8	2'9	4'9	5'9	1'5	2'4
Porrera	5'1	0'6	1'2	2'0	2'1	5'0	7'0	7'7	1'8
Pradell	21'8	12'0	15'2	34'3	17'9	17'4	22'0	16'9	5'4
Prades	14'5	11'9	4'6	5'9	5'4	—	41'2'6	6'5	0'9
Renau	6'4	3'1	24'6	26'6	4'3	17'8	51'0	22'8	31'8
Reus	12'7	8'0	12'2	12'0	8'7	10'0	8'8	9'9	5'6
Riera (la)	64'2	31'5	17'2	24'0	14'1	36'4	28'8	26'5	18'9
Riudecanyes	7'5	15'4	19'8	16'0	12'3	12'7	12'3	14'2	11'4
Riudecols	37'2	27'2	31'7	19'8	14'4	17'3	16'6	18'1	—

Continua a pág. següent

NOMBRE DE VOTS									
Poblacions	1896	1898	1899	1901	1903	1907	1910	1914	1916
Riudoms	34'2	25'9	35'0	33'2	19'0	20'8	18'1	19'2	16'5
Rojals	19'4	21'3	18'6	34'7	11'8	50'0	66'9	61'4	49'2
Rourell (el)	38'1	0'0	17'4	28'0	11'9	21'3	26'1	33'9	25'1
Salomó	41'1	40'0	40'1	18'5	19'5	24'5	32'3	1'8	6'4
Secuita (la)	1'7	12'0	12'5	8'3	8'3	29'5	16'2	5'7	7'7
Selva (la)	56'3	18'0	34'3	16'7	17'5	39'8	30'0	18'3	12'2
Siurana	10'0	29'6	—	17'4	26'1	11'1	—	—	—
Tamarit	18'9	35'2	24'6	27'9	14'8	33'3	25'2	23'0	25'0
Tarragona	15'7	6'5	5'9	6'4	6'9	13'5	13'1	14'4	8'1
Torre de Fontaubella (la)	52'2	46'2	33'3	62'9	25'9	60'0	33'8	11'3	16'1
Torredembarra	3'4	3'8	1'5	1'8	1'1	—	5'3	11'5	1'9
Torroja	39'2	20'8	35'9	33'1	28'3	33'9	30'2	23'9	15'8
Ulldemolins	18'5	13'6	23'7	10'2	6'1	—	17'4	15'1	12'5
Vallclara	21'9	18'1	29'7	17'0	18'7	15'9	41'5	11'6	16'9
Vespella	17'5	21'8	—	—	84'6	26'0	52'1	27'0	9'4
Vilanova d'Escornalbou	18'4	13'3	21'3	16'1	11'3	20'1	16'0	16'3	7'0
Vilanova de Prades	3'0	29'5	20'8	32'4	6'2	1'4	4'5	20'6	0'6
Vilaplana	44'0	25'3	24'8	24'4	21'6	27'0	16'1	14'6	16'0
Vila-seca	25'4	17'3	13'7	12'9	8'6	14'2	12'4	13'8	12'5
Vilella Alta (la)	0'7	3'5	7'2	1'3	4'0	3'1	3'5	3'0	5'0
Vilella Baixa (la)	7'7	3'3	5'7	6'0	2'3	4'5	14'3	8'2	4'4
Vimbodí	0'0	0'0	0'0	0'0	0'0	0'0	1'2	2'7	0'1
Vinyols	20'9	14'5	11'8	12'8	13'9	39'2	17'2	20'5	12'5
TOTALS	24'4	15'5	19'2	17'0	12'6	18'9	16'7	15'3	10'1

Font: Elaboració pròpia a partir del "Boletín Oficial de la Provincia de Tarragona" (IV/1986, III/1898, IV/1899, V/1909, IV/1903, IV/1907, V/1910, III/1914, IV/1916).

mai a pobles com el Molar o Marçà, dos nuclis enllaçats per carretera el 1898 gràcies a les gestions d'aquest diputat.⁽³²⁾

No podríem de cap manera passar per alt el fet que Suelves i el carlisme, malgrat que declarats enemics dels governs liberals, constituïen una oposició més teòrica que real, que només solia manifestar-se com a tal davant les iniciatives més "progressistes" del govern, o en conjuntures determinades com ara l'època de la Solidaritat. Més habitualment un complex entramat d'aliances —sobretot a escala local— vinculava els carlins amb els partits dinàstics, i determinava la presentació o no de candidats a segons quins districtes, i segons si eren comicis locals, provincials o legislatius. En

(32) "Correo de Tortosa", 26/VIII i 15/X/1898. Al Molar encara existeix un carrer dedicat al marquès de Tamarit. L'impuls d'obres públiques com carreteres o línies fèrries era freqüent objecte de promeses, o simples mèrits de cara a l'electorat.

el cas de Tamarit, a més, eren prou evidents les seves bones relacions amb els cercles governaments de Madrid, on residia, cal recordar-ho.

Així no és gens estrany que, de tant en tant, la premsa rival del carlisme tragués a la llum pública les veritats generalment conegudes, però que rarament s'arribaven a publicar. D'aquesta manera trobem com, per exemple, el catalanista "Lo Camp de Tarragona" titlla Suelves i els caps carlins de "caciquets i cacicons", de "pasteleros", i fins i tot assegura que en alguns casos figuren en el famós "encasillado" del govern.⁽³³⁾

Però la cosa no acaba aquí. La pròpia premsa carlina, encara que només en ocasions crítiques determinades, tampoc no té pèls a la llengua, i llança acusacions greus envers els seus propis caps. Un exemple ben evident es produí arran de les eleccions del 1907, en què Tamarit resultà elegit dins la Solidaritat Catalana. La polèmica va sorgir poc abans dels comicis, perquè mentre Suelves es mostrava fervent solidari a Tarragona, al districte de Valls el capítost carlí Joaquín Avellà, atesos els seus lligams amb els conservadors (a qui devia en part la seva condició de diputat provincial) feia campanya contra la Solidaritat.⁽³⁴⁾ Finalment Avellà fou desautoritzat pels caps del carlisme català.

Tanmateix la controvèrsia més greu s'esdevindria uns quants dies més tard, a les eleccions senatorials, quan per culpa dels compromisos dels caps del carlisme provincial (Suelves, Olesa, Avellà) amb els antisolidaris dinàstics, es va perdre la plaça de senador que el carlí baró de Vilagayà tenia gairebé assegurada. Aleshores fou quan s'acabà la paciència de la base carlina, amb el setmanari "La Reconquista" al davant, que exigí responsabilitats i qualificà de traïdors, vividors i cacics, els caps de la Junta provincial Olesa i Avellà, tots dos diputats provincials, reclamant-ne, indirectament, fins i tot l'expulsió del partit. Així mateix, Tamarit tampoc no es deslliuraria de les crítiques, i seria acusat de rentar-se les mans en l'assumpte, després de tenir l'acta a la butxaca. Això no obstant, poc després els ànims es van calmar, i sembla que la sang no va arribar al riu; tots els caps van continuar en els seus càrrecs com si res. Per alguna cosa, com diria "Lo Camp de Tarragona", havien ja demostrat tenir "lo pahidor a prova de bomba".⁽³⁵⁾

(33) "Lo Camp de Tarragona", 26/IV i 3/V/1903. Des d'aquest setmanari es feia una crida als carlins "autèntics" per tal que engrossissin el moviment catalanista.

(34) "La Reconquista", 20/IV/1907.

(35) Vid. sobretot "La Reconquista" i "Lo Camp de Tarragona" 11 i 18/V/1907.

Situacions com aquestes ens vénen a demostrar que una cosa eren els carlins de base, i una altra ben diferent els seus caps, els quals normalment mostraven uns comportaments anàlegs a la classe política dominant, és a dir que actuaven com a veritables cacics o, com a mínim, servien d'instruments del caciquisme.⁽³⁶⁾

El fet que el mateix sistema electoral, essencialment corrupte, pràcticament forçés els partits a rebaixar-se a tota manera de conxorxes i martingales, no pot servir pas d'excusa per a un partit que s'autoproclamava el sùmmum de l'honestedat, i antítesi dels partits liberals governants. En aquest sentit, doncs, la trajectòria del marquès de Tamarit constitueix un exemple il·lustratiu de la classe política en general d'aquella època de la Restauració i, en particular, de la mena de caps que dirigien aleshores el carlisme català.

Joan Prats i Salas

(36) "La Reconquista", 3/III/1917, reclama textualment que els vots dels carlins deixin de ser "instrumento del caciquismo".